

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XXXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

Ioh. 10. f.

bertate fidei Catholicæ prævalente, postquam vñ
verbi sicut debuit intellecta est, homouisiō illud
catholicæ fidei sanitate longè lateq; distensum est
& diffusum. Quid enim est homouision, nisi vnus
eiusdemque substantiæ? Quid est inquam homo-
uision, nisi ego & pater vnū sumus? Non ergo inter
prophanas vocum nouitates hoc vitandum est.
*De nominibus quæ translatiuè, & per similitudinem de
Deo dicuntur.* K

Præterea sciendum est, quod in assignatio-
ne distinctionis nominū, inter alia quæ supra di-
ligenter executi sumus, quædam diximus transla-
tiuè & per similitudinem de Deo dici, vt speculū,
splendor, character, figura, & huiusmodi: de quibus
pio Lectori breuiter trado quod sentio, vt scil. ra-
tione similitudinis considerata ex causis dicendi,
dictorum intelligētiam assumat, sed catholicam.
*Nihil dignum excellentia ineffabilis Trinitatis se tradidisse
se dicit, ad alia transiturus.* L

De Sacramento vnitatis atque Trinitatis sum-
mæ & ineffabilis multa iam diximus. Nihil tamen
eius ineffabilitate dignum tradidisse profiteamur,
sed potius ex nobis mirificatam eius scientiam,
nec potuisse nos ad illam.

DE QVIBVSDAM QVÆ SECVNDVM
*substantiam de Deo dicuntur, quæ specialem efflagi-
tant tractatum, scilicet de scientia, & de præscien-
tia, & prouidentia & dispositione,
prædestinatione, voluntate
& potentia.*

DISTINCT. XXXV. A

De scientia
Dei in ge-
nerali secun-
dum se.

CVMque supra differuerimus ac plura dixe-
rimus de his quæ communiter secundum sub-
stantiam de Deo dicuntur, eorum tamen quæ-
dam specialē efflagitant tractatum: de quib⁹ mo-
do tractādū est. i. de scientia, præscientia, prouiden-
tia

tia; dispositione, prædestinatione, voluntate, &
 potentia. Sciendum est ergo, quod sapientia vel
 Scientia Dei cum sit vna & simplex, tamen pro-
 pter varios rerum status & diuersos effectus, plu-
 ra ac diuersa sortitur nomina. Dicitur enim non
 tantum scientia, sed etiam præscientia vel prou-
 dentia: Et est Scientia siue Prouidentia nõ de fu-
 turis tantum, sed de omnib. de bonis scil. & de ma-
 lis. Dispositio vero, de faciendis. Prædestinatio,
 de omnib. saluandis, & omnib. bonis: quibus & hic
 liberantur, & in futuro coronabuntur: Prædesti-
 nauit enim Deus ab æterno homines, ad bona e-
 ligendo & prædestinavit eis bona præparando.
 Quod homines prædestinavit, Apostolus ostendit
 dicens. Prædestinavit quos præsciuit fieri confor-
 mes imagini filii sui. Et alibi, Elegit nos ante mun-
 di constitutionem, vt essemus sancti & immacula-
 ti. Quod autem bona eis præparauerit. Propheta
 Esaias ostendit dicens. Oculus non vidit Deus abs-
 te, quæ præparasti diligentibus vel expectantibus
 te. Ergo ab æterno prædestinavit quosdam futu-
 ros bonos & beatos, id est, elegit vt essent boni &
 beati: & bona eis prædestinavit, id est, præparauit.
 Prouidentia autem est gubernandorum: quæ vtiq;
 eodem modo videtur accipi, quo dispositio. In-
 terdum tamen prouidentia accipitur pro præ-
 scientia. sapientia vero vel scientia de omnibus
 est, scilicet bonis & malis, & de præscientibus,
 præteritis & futuris: & non tantum de tempora-
 libus, sed etiam de æternis. Non enim ita scit Deus
 ista temporalia, vt seipsum nesciat, sed ipse solus
 seipsum perfectè nouit: cuius scientiæ compara-
 tione omnis creature scientia imperfecta est.

*Vtrum scientia, vel præscientia, vel dispositio, vel prædestina-
 tio potuerit esse in Deo si nulla fuissent futura.* B

Hic cõsiderari oportet, Vtrũ scientia vel præsciẽ-
 tia, vel dispositio, vel prædestinatio potuerit esse

Român. 8.

Ephes. 1. a
Esa. 64. b. C
1. Cor. 2. b.

Ioh. 10. f.

bertate fidei Catholicæ prævalente, postquam vñ
verbi sicut debuit intellecta est, homouisiō illud
catholicæ fidei sanitate longè lateq; distensum est
& diffusum. Quid enim est homouision, nisi vnus
eiusdemque substantiæ? Quid est inquam homo-
uision, nisi ego & pater vnū sumus? Non ergo inter
prophanas vocum nouitates hoc vitandum est.
*De nominibus quæ translatiuè, & per similitudinem de
Deo dicuntur.* K

Præterea sciendum est, quod in assignatio-
ne distinctionis nominū, inter alia quæ supra di-
ligenter executi sumus, quædam diximus transla-
tiuè & per similitudinem de Deo dici, vt speculū,
splendor, character, figura, & huiusmodi: de quibus
pio Lectori breuiter trado quod sentio, vt scil. ra-
tione similitudinis considerata ex causis dicendi,
dictorum intelligētiam assumat, sed catholicam.
*Nihil dignum excellentia ineffabilis Trinitatis se tradidit
se dicit, ad alia transiturus.* L

De Sacramento vnitatis atque Trinitatis sum-
mæ & ineffabilis multa iam diximus. Nihil tamen
eius ineffabilitate dignum tradidisse profiteamur,
sed potius ex nobis mirificatam eius scientiam,
nec potuisse nos ad illam.

DE QVIBVSDAM QVÆ SECVNDVM
*substantiam de Deo dicuntur, quæ specialem efflagi-
tant tractatum, scilicet de scientia, & de præscien-
tia, & prouidentia & dispositione,
prædestinatione, voluntate
& potentia.*

DISTINCT. XXXV. A

De scientia
Dei in ge-
nerali secun-
dum se.

CVMque supra disseruerimus ac plura dixe-
rimus de his quæ communiter secundum sub-
stantiam de Deo dicuntur, eorum tamen quæ-
dam specialē efflagitant tractatum: de quib⁹ mo-
do tractādū est. i. de scientia, præscientia, prouiden-
tia

tia; dispositione, prædestinatione, voluntate, &
 potentia. Sciendum est ergo, quod sapientia vel
 Scientia Dei cum sit vna & simplex, tamen pro-
 pter varios rerum status & diuersos effectus, plu-
 ra ac diuersa sortitur nomina. Dicitur enim non
 tantum scientia, sed etiam præscientia vel prou-
 dentia: Et est Scientia siue Prouidentia nõ de fu-
 turis tãtum, sed de omnib. de bonis scil. & de ma-
 lis. Dispositio vero, de faciendis. Prædestinatio,
 de omnib. saluandis, & omnib. bonis: quibus & hic
 liberantur, & in futuro coronabuntur: Prædesti-
 nauit enim Deus ab æterno homines, ad bona e-
 ligendo & prædestinavit eis bona præparando.
 Quod homines prædestinavit, Apostolus ostendit
 dicens. Prædestinavit quos præsciuit fieri confor-
 mes imagini filii sui. Et alibi, Elegit nos ante mun-
 di constitutionem, vt essemus sancti & immacula-
 ti. Quod autem bona eis præparauerit. Propheta
 Esaias ostendit dicens. Oculus non vidit Deus abs-
 te, quæ præparasti diligentibus vel expectantibus
 te. Ergo ab æterno prædestinavit quosdam futu-
 ros bonos & beatos, id est, elegit vt essent boni &
 beati: & bona eis prædestinavit, id est, præparauit.
 Prouidentia autem est gubernandorum: quæ vtiq;
 eodem modo videtur accipi, quo dispositio. In-
 terdum tamen prouidentia accipitur pro præ-
 scientia. sapientia vero vel scientia de omnibus
 est, scilicet bonis & malis, & de præscientibus,
 præteritis & futuris: & non tantum de tempora-
 libus, sed etiam de æternis. Non enim ita scit Deus
 ista temporalia, vt seipsum nesciat, sed ipse solus
 seipsum perfectè nouit: cuius scientiæ compara-
 tione omnis creature scientia imperfecta est.

*Vtrum scientia, vel præscientia, vel dispositio, vel prædestina-
 tio potuerit esse in Deo si nulla fuissent futura.* B

Hic cõsiderari oportet, Vtrũ scientia vel præsciẽ-
 tia, vel dispositio, vel prædestinatio potuerit esse

Român. 8.

Ephes. 1. a
Esa. 64. b. C
1. Cor. 2. b.

Ioh. 10. f.

bertate fidei Catholicæ prævalente, postquam vñ
verbi sicut debuit intellecta est, homouisiō illud
catholicæ fidei sanitate longè lateq; distensum est
& diffusum. Quid enim est homouision, nisi vnus
eiusdemque substantiæ? Quid est inquam homo-

uision, nisi ego & pater vnū sumus? Non ergo inter
prophanas vocum nouitates hoc vitandum est.
*De nominibus quæ translatiuè, & per similitudinem de
Deo dicuntur.* K

Præterea sciendum est, quod in assignatio-
ne distinctionis nominū, inter alia quæ supra di-
ligenter executi sumus, quædam diximus transla-
tiuè & per similitudinem de Deo dici, vt speculū,
splendor, character, figura, & huiusmodi: de quibus
pio Lectori breuiter trado quod sentio, vt scil. ra-
tione similitudinis considerata ex causis dicendi,
dictorum intelligētiam assumat, sed catholicam.

*Nihil dignum excellentia ineffabilis Trinitatis se tradidisse
se dicit, ad alia transiturus.* L

De Sacramento vnitatis atque Trinitatis sum-
mæ & ineffabilis multa iam diximus. Nihil tamen
eius ineffabilitate dignum tradidisse profiteamur,
sed potius ex nobis mirificatam eius scientiam,
nec potuisse nos ad illam.

DE QVIBVSDAM QVÆ SECVNDVM

*substantiam de Deo dicuntur, quæ specialem efflagi-
tant tractatum, scilicet de scientia, & de præscien-
tia, & prouidentia & dispositione,
prædestinatione, voluntate
& potentia.*

DISTINCT. XXXV. A

*De scientia
Dei in ge-
nerali secun-
dum se.*

CVMque supra differuerimus ac plura dixe-
rimus de his quæ communiter secundum sub-
stantiam de Deo dicuntur, eorum tamen quæ-
dam specialē efflagitant tractatum: de quib⁹ mo-
do tractādū est. i. de scientia, præscientia, prouiden-

tia

tia; dispositione, prædestinatione, voluntate, &
 potentia. Sciendum est ergo, quod sapientia vel
 Scientia Dei cum sit vna & simplex, tamen pro-
 pter varios rerum status & diuersos effectus, plu-
 ra ac diuersa sortitur nomina. Dicitur enim non
 tantum scientia, sed etiam præscientia vel prou-
 dentia: Et est Scientia siue Prouidentia nõ de fu-
 turis tantum, sed de omnib. de bonis scil. & de ma-
 lis. Dispositio vero, de faciendis. Prædestinatio,
 de omnib. saluandis, & omnib. bonis: quibus & hic
 liberantur, & in futuro coronabuntur: Prædesti-
 nauit enim Deus ab æterno homines, ad bona e-
 ligendo & prædestinavit eis bona præparando.
 Quod homines prædestinavit, Apostolus ostendit
 dicens. Prædestinavit quos præsciuit fieri confor-
 mes imagini filii sui. Et alibi, Elegit nos ante mun-
 di constitutionem, vt essemus sancti & immacula-
 ti. Quod autem bona eis præparauerit. Propheta
 Esaias ostendit dicens. Oculus non vidit Deus abs-
 te, quæ præparasti diligentibus vel expectantibus
 te. Ergo ab æterno prædestinavit quosdam futu-
 ros bonos & beatos, id est, elegit vt essent boni &
 beati: & bona eis prædestinavit, id est, præparauit.
 Prouidentia autem est gubernandorum: quæ vtiq;
 eodem modo videtur accipi, quo dispositio. In-
 terdum tamen prouidentia accipitur pro præ-
 scientia. sapientia vero vel scientia de omnibus
 est, scilicet bonis & malis, & de præscientibus,
 præteritis & futuris: & non tantum de tempora-
 libus, sed etiam de æternis. Non enim ita scit Deus
 ista temporalia, vt seipsum nesciat, sed ipse solus
 seipsum perfectè nouit: cuius scientiæ compara-
 tione omnis creature scientia imperfecta est.

*Vtrum scientia, vel præscientia, vel dispositio, vel prædestina-
 tio potuerit esse in Deo si nulla fuissent futura.* B

Hic cõsiderari oportet, Vtrũ scientia vel præsciẽ-
 tia, vel dispositio, vel prædestinatio potuerit esse

Român. 8.

Ephes. 1. a
Esa. 64. b. S
1. Cor. 2. b.

Ioh. 10. f.

bertate fidei Catholicæ prævalente, postquam vñ
verbi sicut debuit intellecta est, homouisiō illud
catholicæ fidei sanitate longè lateq; distensum est
& diffusum. Quid enim est homouision, nisi vnus
eiusdemque substantiæ? Quid est inquam homo-
uision, nisi ego & pater vnū sumus? Non ergo inter
prophanas vocum nouitates hoc vitandum est.
*De nominibus quæ translatiuè, & per similitudinem de
Deo dicuntur.* K

Præterea sciendum est, quod in assignatio-
ne distinctionis nominū, inter alia quæ supra di-
ligenter executi sumus, quædam diximus transla-
tiuè & per similitudinem de Deo dici, vt speculū,
splendor, character, figura, & huiusmodi: de quibus
pio Lectori breuiter trado quod sentio, vt scil. ra-
tione similitudinis considerata ex causis dicendi,
dictorum intelligētiam assumat, sed catholicam.
*Nihil dignum excellentia ineffabilis Trinitatis se tradidisse
dicit, ad alia transiturus.* L

De Sacramento vnitatis atque Trinitatis sum-
mæ & ineffabilis multa iam diximus. Nihil tamen
eius ineffabilitate dignum tradidisse profiteamur,
sed potius ex nobis mirificatam eius scientiam,
nec potuisse nos ad illam.

DE QVIBVSDAM QVÆ SECVNDVM
*substantiam de Deo dicuntur, quæ specialem efflagi-
tant tractatum, scilicet de scientia, & de præscien-
tia, & prouidentia & dispositione,
prædestinatione, voluntate
& potentia.*

DISTINCT. XXXV. A

De scientia
Dei in ge-
nerali secun-
dum se.

CVMque supra differuerimus ac plura dixe-
rimus de his quæ communiter secundum sub-
stantiam de Deo dicuntur, eorum tamen quæ-
dam specialē efflagitant tractatum: de quib⁹ mo-
do tractādū est. i. de scientia, præscientia, prouiden-
tia

tia; dispositione, prædestinatione, voluntate, &
 potentia. Sciendum est ergo, quod sapientia vel
 Scientia Dei cum sit vna & simplex, tamen pro-
 pter varios rerum status & diuersos effectus, plu-
 ra ac diuersa sortitur nomina. Dicitur enim non
 tantum scientia, sed etiam præscientia vel prou-
 dentia: Et est Scientia siue Prouidentia nõ de fu-
 turis tãtum, sed de omnib. de bonis scil. & de ma-
 lis. Dispositio vero, de faciendis. Prædestinatio,
 de omnib. saluandis, & omnib. bonis: quibus & hic
 liberantur, & in futuro coronabuntur: Prædesti-
 nauit enim Deus ab æterno homines, ad bona e-
 ligendo & prædestinavit eis bona præparando.
 Quod homines prædestinavit, Apostolus ostendit
 dicens. Prædestinavit quos præsciuit fieri confor-
 mes imagini filii sui. Et alibi, Elegit nos ante mun-
 di constitutionem, vt essemus sancti & immacula-
 ti. Quod autem bona eis præparauerit. Propheta
 Esaias ostendit dicens. Oculus non vidit Deus abs-
 te, quæ præparasti diligentibus vel expectantibus
 te. Ergo ab æterno prædestinavit quosdam futu-
 ros bonos & beatos, id est, elegit vt essent boni &
 beati: & bona eis prædestinavit, id est, præparauit.
 Prouidentia autem est gubernandorum: quæ utiq;
 eodem modo videtur accipi, quo dispositio. In-
 terdum tamen prouidentia accipitur pro præ-
 scientia. sapientia vero vel scientia de omnibus
 est, scilicet bonis & malis, & de præscientibus,
 præteritis & futuris: & non tantum de tempora-
 libus, sed etiam de æternis. Non enim ita scit Deus
 ista temporalia, vt seipsum nesciat, sed ipse solus
 seipsum perfectè nouit: cuius scientiæ compara-
 tione omnis creature scientia imperfecta est.

*Vtrum scientia, vel præscientia, vel dispositio, vel prædestina-
 tio potuerit esse in Deo si nulla fuissent futura.* B

Hic cõsiderari oportet, Vtrũ scientia vel præsciẽ-
 tia, vel dispositio, vel prædestinatio potuerit esse

Român. 8.

Ephes. 1. a
Esa. 64. b. C
1. Cor. 2. b.

Ioh. 10. f.

bertate fidei Catholicæ prævalente, postquam vñ
verbi sicut debuit intellecta est, homouisiō illud
catholicæ fidei sanitate longè lateq; distensum est
& diffusum. Quid enim est homouision, nisi vnus
eiusdemque substantiæ? Quid est inquam homo-

uision, nisi ego & pater vnū sumus? Non ergo inter
prophanas vocum nouitates hoc vitandum est.
*De nominibus quæ translatiuè, & per similitudinem de
Deo dicuntur.* K

Præterea sciendum est, quod in assignatio-
ne distinctionis nominū, inter alia quæ supra di-
ligenter executi sumus, quædam diximus transla-
tiuè & per similitudinem de Deo dici, vt speculū,
splendor, character, figura, & huiusmodi: de quibus
pio Lectori breuiter trado quod sentio, vt scil. ra-
tione similitudinis considerata ex causis dicendi,
dictorum intelligētiam assumat, sed catholicam.

*Nihil dignum excellentia ineffabilis Trinitatis se tradidisse
se dicit, ad alia transiturus.* L

De Sacramento vnitatis atque Trinitatis sum-
mæ & ineffabilis multa iam diximus. Nihil tamen
eius ineffabilitate dignum tradidisse profitemur,
sed potius ex nobis mirificatam eius scientiam,
nec potuisse nos ad illam.

DE QVIBVSDAM QVÆ SECVNDVM

*substantiam de Deo dicuntur, quæ specialem efflagi-
tant tractatum, scilicet de scientia, & de præscien-
tia, & prouidentia & dispositione,
prædestinatione, voluntate
& potentia.*

DISTINCT. XXXV. A

*De scientia
Dei in ge-
nerali secun-
dum se.*

CVMque supra differuerimus ac plura dixe-
rimus de his quæ communiter secundum sub-
stantiam de Deo dicuntur, eorum tamen quæ-
dam specialē efflagitant tractatum: de quib⁹ mo-
do tractādū est. i. de scientia, præscientia, prouiden-

tia

tia; dispositione, prædestinatione, voluntate, &
 potentia. Sciendum est ergo, quod sapientia vel
 Scientia Dei cum sit vna & simplex, tamen pro-
 pter varios rerum status & diuersos effectus, plu-
 ra ac diuersa sortitur nomina. Dicitur enim non
 tantum scientia, sed etiam præscientia vel prou-
 dentia: Et est Scientia siue Prouidentia nõ de fu-
 turis tantum, sed de omnib. de bonis scil. & de ma-
 lis. Dispositio vero, de faciendis. Prædestinatio,
 de omnib. saluandis, & omnib. bonis: quibus & hic
 liberantur, & in futuro coronabuntur: Prædesti-
 nauit enim Deus ab æterno homines, ad bona e-
 ligendo & prædestinavit eis bona præparando.
 Quod homines prædestinavit, Apostolus ostendit
 dicens. Prædestinavit quos præsciuit fieri confor-
 mes imagini filii sui. Et alibi, Elegit nos ante mun-
 di constitutionem, vt essemus sancti & immacula-
 ti. Quod autem bona eis præparauerit. Propheta
 Esaias ostendit dicens. Oculus non vidit Deus abs-
 te, quæ præparasti diligentibus vel expectantibus
 te. Ergo ab æterno prædestinavit quosdam futu-
 ros bonos & beatos, id est, elegit vt essent boni &
 beati: & bona eis prædestinavit, id est, præparauit.
 Prouidentia autem est gubernandorum: quæ vtiq;
 eodem modo videtur accipi, quo dispositio. In-
 terdum tamen prouidentia accipitur pro præ-
 scientia. sapientia vero vel scientia de omnibus
 est, scilicet bonis & malis, & de præscientibus,
 præteritis & futuris: & non tantum de tempora-
 libus, sed etiam de æternis. Non enim ita scit Deus
 ista temporalia, vt seipsum nesciat, sed ipse solus
 seipsum perfectè nouit: cuius scientiæ compara-
 tione omnis creature scientia imperfecta est.

*Vtrum scientia, vel præscientia, vel dispositio, vel prædestina-
 tio potuerit esse in Deo si nulla fuissent futura.* B

Hic cõsiderari oportet, Vtrũ scientia vel præsciẽ-
 tia, vel dispositio, vel prædestinatio potuerit esse

Roman. 8.

Ephes. 1. a
Esa. 64. b. C
1. Cor. 2. b.

Oppositio.

se in Deo, si nulla fuissent futura? Cum. n. præscientia sit futurorum, & dispositio faciendorum, & prædestinatio saluandorum: si nulla essent futura, si nihil esset facturus Deus, vel aliquos saluaturus, non videtur potuisse in Deo esse præscientia, vel dispositio, vel prædestinatio: potuit autem Deus nulla præscire futura, potuit non creare aliquid, ut non saluare aliquos, potuit ergo in Deo non esse præscientia, vel dispositio, vel prædestinatio. Ad hoc autem ita à quibusdam opponitur. Si, inquit, potuit præscientia Dei non esse in Deo ab æterno, & potuit non esse. si verò potuit non esse? cum præscientia Dei sit e. scientia, & scientia sit eius essentia: potuit ergo non esse ab æterno, id quod est eius diuina essentia. Ita & de dispositione & prædestinatione, quæ est diuina essentia obiiciunt. Addunt quoque & alia ita loquētes: Si potuit Deus non præscire aliqua, cum idem sit Deo præscire quod scire, & scire quod esse: potuit ergo non esse. Item: Cum idem sit Deum præscium esse, & Deum esse, si potuit non esse præsci, potuit non esse Deus. Potuit autem non esse præscius, si potuit nulla præscire. At potuit nulla præscire, quia potuit nulla facere.

*Responsio quod præscientia, & dispositio & prædestinatio
quæsi relatiuè dicuntur ad futuras res
vel ad faciendas.* C

Ad hoc iuxta modum nostræ intelligentiæ ita dicimus, Præscientia vel dispositio vel prædestinatio ad aliquid dici videntur. Sicut. n. creator ad creaturam relatiuè dicitur, ita præscientia vel præscius ad futura refertur videtur, & dispositio ad facienda, ac prædestinatio ad saluanda. Veruntamē creator ita relatiuè dicitur, ut essentiam non significet. Præscientia vel præscius & in respectu futurorū dicitur, & essentiam designat: ita etiā dispositio, & prædestinatio. Ideoq; cū dicitur: Si nulla essent futura, non esset in Deo præscientia, vel non esset

esset Deus præsciens: quia varia est ibi causa dicendi, distinguere oportet rationem dicti. Cū ergo dicis: Si nulla esset futura, non esset in Deo præscientia vel non esset præsciens: si in dicendo hanc causam attendis scilicet quia nulla esset subiecta eius præscientiæ, unde ipsa possit dici præscientia vel ipse præsciens, quod utrumque dicitur propter futura: verus est intellectus. Sin autem ea ratione id dicis, quod non sit in eo scientia, qua præscit futura, vel quod ipse non sit Deus qui est futurorum præsciens, falsa est intelligentia. Similiter & illæ locutiones determinandæ sunt: Potuit non esse præscientia Dei, vel potuit non esse præsciens, & potuit Deus non præscire aliqua, id est, potuit esse quod nulla futura subiecta esset eius scientiæ, & ita non posset dici præsciens vel præscire, vel scientia eius vel præscientia: non tamen eo minus ipse esset, vel eius scientia. Sed non posset dici præsciens vel præscire vel præscientia, si eius scientiæ futura nulla forent subiecta. Similiter de dispositione & prædestinatione & providentia. Hæc non (ut dictum est) ad temporalia referuntur, & de temporalibus tantum sunt.

*Quod scientia Dei non tantum est de temporalibus,
sed etiam de æternis.*

D

SCIENTIA verò vel sapientia non tantum de temporalibus, sed etiam de æternis est. Ideoque, et si nulla fuissent futura, esset tamen in Deo scientia eadem quæ modo est: nec minor esset quàm modo, nec maior est quam esset. Sciuit ergo Deus ab æterno æternum, & omne quod futurum erat, & sciuit immutabiliter. Scit quoque non minus præterita & futura quàm præsentia, & sua æterna sapientia & immutabili scit ipse omnia, quæ sciuntur. Omnis enim ratio supernæ & æternæ sapientiæ, ut ait Ambr. in eo est, quia omnem sapientiam & essentiam capit sua immensa scientia.

*Amb. 84. 3.
lib. 5. de fide
de ad princ.*

O

Qua-

*Quare omnia dicantur esse in Deo, & quod factum est
habet vitam in eo.*

*Tom. 3. lib.
5. de Genesi
ad litteram
cap. 185. in
principio.
Ibid. paulo
inferius.
Iacobi 1. c.*

Joan. 1. a

Propterea omnia dicuntur esse in Deo, & fuisse ab eterno. Vnde Aug. super Gen. Hæc visibilia, inquit, antequam fierent, non erant. quomodo ergo nota Deo erant, quæ non erant: Et rursus, Quomodo ea faceret, quæ sibi nota non erant: non enim quicquam fecit ignorans. Nota ergo fecit, non facta cognovit. Proinde antequam fierent & erant, & non erant. Erant in Dei scientia, non erant in sui natura. Ipsi autem Deo non audeo dicere alio modo innotuisse cum ea fecisset, quam illo quo ea nouerat, ut faceret: apud quem non est transmutatio, nec visibilitudinis obumbratio. Ecce hic habes quod hæc visibilia antequam fierent, in Dei scientia erant. Ex hoc ergo sensu omnia dicuntur esse in Deo, & omne quod factum est dicitur vita esse in ipso: non in deo quod creatura sit creator, vel quia ista temporalia essentialiter sint in Deo: sed quia in eius scientia semper sunt, quæ in vita est.

Quod eadem ratione dicuntur omnia ei presentia:

*Amb. ca. 8.
li. 5. de fide
non longe à
principio.
Roman. 4.*

*Aug. versu
12. Psal. 49
Tomo. 8.*

Inde est etiam quod omnia dicuntur ei presentia esse, non solum ea quæ sunt, sed etiam ea, quæ præterierunt, & ea quæ futura sunt: secundum illud, Quivocat ea, quæ non sunt tanquam ea quæ sunt. Quia ut ait Ambrosius in lib. de Trinit. ita cognoscit ea, quæ non sunt, ut ea quæ sunt. Et hac ratione omnia dicuntur esse in eo, vel apud eum, siue ei presentia. Vnde Aug. super illum locum Psalm. Et pulchritudo agri mecum est: Ideo, inquit, mecum est, quia apud Deum nihil præterit, nihil futurum est. Cum illo sunt omnia futura, & ei non detrahuntur iam præterita, cum illo sunt omnia cognitione quadam ineffabili sapientiae Dei. Ecce hic aperit Aug. ex qua intelligentia accipienda sint huiusmodi verba, omnia sunt presentia, in Deo sunt omnia, vel cum

est
E
Te ab
quit,
nora
modo
cquã
ouit.
rant.
Ipli
tuis-
re fa-
risif-
hæc
t. Ex
om-
oni-
mpo-
sciẽ.
a: P
sẽ.
pra-
llud,
Quia
it ea
mnia
ntia,
ritu-
quia
t. Cũ
ram
uadã
g. ex
ver-
i, vel
cum

eum Deo, vel apud Deum, vel in eo vita, quia ineffabilis omnium cognitio in eo est.

VTRVM CONCEDENDVM SIT, OMNIA ESSE
se in Dei essentia, vel in eo per essentiam: vt omnia dicuntur esse in Dei cognitione vel presentia.

DISTINCT. XXXVI. A

SOLET hic quæri: cum omnia dicantur esse in Dei cognitione seu presentia, vel in Deo per cognitionem, & eius cognitio vel presentia sit diuina essentia: vtrum concedendum sit, omnia esse in diuina essentia, vel in Deo per essentiam? Ad quod dicimus quia Dei cognitio eius vtrique essentia est: & eius presentia, in qua sunt omnia, ipsius cognitio est: nec tamen omnia quæ sunt in eius presentia vel cognitione, in eius essentia esse dici debent. Si enim diceretur, intelligerentur esse eiusdem cum Deo essentia. In Deo enim dicitur esse per essentiam, quod est diuina essentia, quod est Deus. Habet ergo Deus apud se in presentia sua, quæ non habet in sui natura. Unde Aug. de verbis Apostoli ita ait: Elegit nos ante mundi constitutionem. Quis sufficit hoc explicare? Eliguntur qui non sunt: nec erat qui elegit, nec vane eligit. Eligit tamen, & habet Electos quos creatur est eligendos: quos habuit apud semetipsum non in natura sua, sed in presentia sua. Nondum erant quibus promittebatur: sed & ipsi promissi sunt, quibus promittebatur. Ecce hic aperte dicit Deum apud semetipsum habere electos ante mundi constitutionem non in natura sua, sed in presentia sua: cum tamen eius presentia non aliud sit quam eius natura, quia ipsius presentia eius non est notitia. Potest tamen ad electos referri, cum ait: In natura sua, id est, illorum. Illos quippe habuit ab æterno apud se, non in natura sua, id est, illorum, qui nondum erant: sed in sua presentia, quia eos ita nouit, ac si essent.

Quomodo
res sunt in
Deo.

Tom. 10.
Serm. 11. no
ioge à prin-
cipio.
Ephes. 1. a